

Hierbij ontvangt u de nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden voor de maand augustus. In deze zomerse nieuwsbrief leest u alles over een speciale boekverkoop van onze boekwinkel, leuke evenementen en andere nieuwtjes die we u niet willen onthouden. Kijk voor meer informatie over de Historische Vereniging Oud Leiden op onze website: www.oudleiden.nl.

Nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden Augustus 2022

Ontvangt u deze nieuwsbrief en bent u nog geen lid van de Historische Vereniging Oud Leiden? Voor 25 euro per jaar geniet u van de vele voordelen die het lidmaatschap u biedt en steunt u ons in ons streven om de kennis van de geschiedenis van Leiden te bevorderen en het Leidse culturele erfgoed te beschermen.

Meer informatie over het lidmaatschap vindt u [hier](#).

Teksten en foto's voor de nieuwsbrief van september mogen tot en met vrijdag 26 augustus worden aangeleverd op het [adres van de redactie](#).

AGENDA

09 september: Aftrap van de Open Monumenten Dagen; Rijksmuseum van Oudheden, 20.00 uur (zie bericht verderop)

10, 11 september: Open Monumenten Dagen. (zie bericht verderop)

Zondag 18 september: wandelexcursie over de Rijnsburgerweg met Peter van der Geer, initiatiefnemer van het Project Rijnsburgerweg.

Zondag 11 december: Jan van Hout-lezing 2022: Lucretia van Merken (1721-1789): schrijfster, remonstrants, patriot. De lezing wordt gehouden door Cor de Vries.
Nadere informatie volgt.

NB Andere datum Eindhoven-lezing. De eerdere datum die werd gecommuniceerd, komt te vervallen. Nadere info volgt zo spoedig mogelijk.

Aftrap van de Open Monumenten Dagen
Vrijdagavond 9 september
Rijksmuseum van Oudheden, 20.00 uur

Op de vrijdagavond voorafgaand aan de Open Monumenten Dagen (OMD) organiseert de HVOL traditiegetrouw een lezingenavond.
Het thema van 2022 is zeer actueel: DUURZAAMHEID!!

Binnen en buiten de Vereniging is veel te doen rond de spanning tussen erfgoed en duurzaamheid: mag ik zomaar zonnepanelen plaatsen op het dak van mijn monumentale pand? Hoe kan ik mijn woning beter isoleren – met behoud van het historische karakter?

Dit jaar krijgt de avond dan ook de vorm van een forumdiscussie, waaraan meewerken:

- Erfgoed Leiden
- wethouder Yvonne van Delft
- deskundigen uit de HVOL
- vertegenwoordigers uit de politiek

... en, niet in de laatste plaats: U! De leden van de HVOL! U kunt deelnemen aan de discussie.

Voor toelichting op OMD-dagen zelf zie hieronder bijdrage Saskia Leupen (coördinator OMD Leiden).

DUURZAAM DUURT HET LANGST

Save-the-date: Open Monumentendagen 10 en 11 september

Het thema van de komende Open Monumentendagen is duurzaamheid. Een onderwerp waar we in Leiden gelukkig goed mee uit de voeten kunnen. Zijn niet alle monumenten in principe duurzaam te noemen? En is het inmiddels niet duidelijk dat we asbest, piepschuim en kunststof zien komen en gaan, maar dat natuursteen, hout, gietijzer en baksteen altijd blijven bestaan? Het is een hele opgave om monumenten op duurzame wijze voor de toekomst te behouden. Een toekomst waarin we zuinig om zullen moeten gaan met de schaarse natuurlijke materialen en (fossiele) brandstoffen. Een toekomst waarin we ook oog hebben voor de manier waarop ons afval later weer hergebruikt kan worden.

Molens en monumenten

Dit jaar zijn er 34 panden opengesteld, waaronder vijf molens. Een fietsroute voert langs deze duurzame monumenten die al eeuwen gebruik maken van windenergie. Naast monumenten voor en na verbouwing (Pastorie van de Sint Josephkerk, Rapenburg 48, Lokhorstkerk en Rapenburg 49), leggen we ook de nadruk op hergebruik en herbestemming van monumenten. Bij de Vrijplaats, gevestigd in de voormalige fabriek van Tieleman & Dros besteden we aandacht aan 35 jaar STIEL, Stichting Industrieel Erfgoed. Een stichting die zijn sporen verdiend heeft in het redden en documenteren van industrieel erfgoed en niet in de laatste plaats gezorgd heeft voor mooie herbestemming.

Duurzame thema's

In een aantal themateksten belichten we deelonderwerpen *isolatie & ventilatie* en *licht & warmte*. Onderwerpen die momenteel actueel zijn in de woningbouw. Zeegras, schapenwol en boekweitdoppen, kelders en spouwen passeren de revue. Nog niet zo heel lang geleden waren lang niet alle woonvertrekken verwarmd. Wie herinnert zich nog de krakend bevroren dekens op de onverwarmde zolderkamer? In Museum het Leids wevershuis ontdek je de fikse kieren tussen de pannen op de zolder. Ook hergebruik is actueel. In de themawandeling *re-use en recycle* neemt bouwhistoricus Edwin Orsel je mee langs plekken in Leiden waar materiaal of zelfs hele bouwfragmenten zoals poortjes en hele plafondschilderingen zijn hergebruikt. Paviljoen The Field, naast Leiden centraal, is als gebouw zelfs volledig samengesteld uit hergebruikte materialen, o.a. van het stadhuis. Het is weliswaar (nog) geen monument, maar toont zeker aan voor welke opgave we de komende decennia staan.

Infopunt OMD en HVOL

Het infopunt is dit jaar weer te vinden op vertrouwde locatie in het Stadhuis, ingang Stadhuisplein. Op de erfgoed-infomarkt is ook de informatiestand van de Historische Vereniging Oud Leiden te vinden. Tijdens de Open Monumentendagen is het ook Open Huis voor alle Leidenaren. Vanuit de hal vertrekken diverse rondleidingen door het verduurzaamde stadhuis en de raadszaal. Check vanaf begin september de website voor meer informatie en reserveren. (zie ook de editie van de Stadskrant van het Leids Nieuwsblad begin september).

Met de Kidsgids speurend door Leiden

Zoals elk jaar ontvangen alle Leidse schoolkinderen van de groepen 5 tot en met 8 begin september de gratis KidsGids met een monumenten speurroute door de stad. De speurroute is dit jaar in een handzamer formaat en kan het gehele jaar door gelopen worden met opa en oma.

Programma en informatie

Programmaboekje, Engelse gids en de Kidsgids zijn vanaf 6 september af te halen bij het Infopunt in het stadhuis, ingang Stadhuisplein, Stadskantoor Level (naast station Leiden CS), VVV Visitor Centre, verschillende locaties van BplusC en diverse boekhandels en musea in Leiden.

NB. Eind juli is het nog niet duidelijk hoe de situatie met betrekking tot corona in september is. Het kan zijn dat we voor sommige monumenten toch weer met digitale reserveringen gaan werken. Op dit moment geldt dat slechts voor een aantal monumenten en activiteiten. Meer informatie over het volledige programma en de nevenactiviteiten en muziekprogramma in samenwerking met contactgroep Leidse koren is vanaf begin september te vinden op onze website: www.openmonumentendagenleiden.nl

We zoeken nog enthousiaste vrijwilligers. Ook meehelpen aan dit weekend als gastheer, - vrouw of rondleider? Neem dan contact op met de Stichting Open Monumentendagen.

Saskia Leupen, coördinator Open Monumentendagen Leiden

s.leupen@erfgoedleiden.nl

Wandelexcursie Rijnsburgerweg

Op zondag 18 september 2022 houden wij een wandelexcursie over de Rijnsburgerweg met Peter van der Geer, initiatiefnemer van het Project Rijnsburgerweg. U zult de Rijnsburgerweg voortaan met andere ogen bekijken! U kunt zich via de [website](#) opgeven.

oud Leidenprijs

De beide jury's voor de Oud Leidenprijs hebben hun eerste bijeenkomsten gehad. Een blik is geslagen op de tot nu ontvangen inzendingen en er is gesproken over werkwijze en taakverdeling. De jury voor de publieksprijs wordt geleid door de ervaren voorzitter Rogier van der Sande en de onderzoeksjury staat onder leiding van de evenzeer ervaren voorzitter Rudi Ekkart. De publieksjury zal een aantal kandidaten voordragen aan het publiek, dat vervolgens kan stemmen op deze genomineerden. Het publiek bepaalt dus de winnaar in deze categorie. Voor de onderzoeksprijs zal de jury een kandidaat als winnaar voordragen aan het bestuur.

Voor beide prijzen is nog ruim tijd om kandidaten voor te dragen. U kunt dat doen tot

en met 31 augustus as. Wat heeft u - in de **periode 2017 t/m 2021** - getroffen als mooie, belangrijke, indrukwekkende, bijzondere of interessante publicatie of presentatie over de geschiedenis van Leiden. Voor de onderzoeksprijs gaat het met name om boeken en digitale publicaties. Voor de publieksprijs mag heel ruim gedacht worden, dus ook andere 'vormen' van geschiedbeoefening kunnen meedingen. Laat het ons weten! Vermeld of omschrijf zo duidelijk mogelijk de publicatie of de presentatie die u voordraagt (zo mogelijk ook het jaar van verschijnen, namen van 'makers' etc.) Vergeet niet uw eigen naam te noemen. U kunt mailen naar: oudleidenprijs@oudleiden.nl

Commissie Oud Leidenprijs

Sleutelstad

RADIO TV ONLINE

Thuis in de Leidse regio

Samenwerking met Sleutelstad

Oud Leiden is blij met de nieuwe samenwerking met Sleutelstad. De lokale omroep is voortaan onze mediapartner, wat betekent dat we samen aan de slag gaan met interessante inhoud voor tv en radio.

Glas-in-loodramen Joan Collette uit de huishoudschool Galgewater herplaatst

(foto: Huib Bulthuis/SCOL)

De glas-in-loodramen die Joan Collette in 1932 ontwierp voor de R.K. Vakschool voor Meisjes aan het Galgewater zijn gerestaureerd en herplaatst. In de jaren 1980 waren ze al overgebracht naar de toenmalige R.K. Technische School Don Bosco, later VMBO Boerhaave, aan de Boerhaavelaan 44. Daar waren ze in pandig geplaatst in de entreehal. Het schoolgebouw aan de Boerhaavelaan is in 2018 gesloopt en vervangen door de nieuwbouw van Beroepscollege Leystede. Pogingen om de ramen terug te brengen naar hun oorspronkelijke locatie aan het Galgewater waren helaas niet succesvol. De eigenaar van de ramen, de Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden (SCOL) heeft daarop besloten de ramen na restauratie door de firma Jilleba in pandig te herplaatsen in het bestuursgebouw van de stichting aan de Mariënpoolstraat.

Het gaat om drie ramen met afmetingen van elk 2,00 x 1,20 meter. Op het middelste raam is Christus afgebeeld met aan weerszijden Maria en Martha. De twee andere ramen verbeelden de wijze en de dwaze maagden zoals beschreven in het evangelieverhaal in Mattheus 25 (1-13). Hoewel het jammer is dat de ramen niet zijn herplaatst in een buitenmuur is het lovenswaardig dat

SCOL de ramen heeft weten te behouden. Monumentaal kunstenaar Joan Collette (1889-1958) was vooral actief op het gebied van kerkelijke kunst. Hij vond inspiratie in Byzantijnse mozaïeken en Russische iconen. In Leiden is nog één locatie waarvoor Collette glas-in-loodramen heeft ontworpen, de kapel van het St.-Elisabethziekenhuis aan de Hooigracht.

Joop Mosterd maakte een film over De Lakenhal door de eeuwen heen. De film van ruim 20 minuten gaat over het ontstaan, de geschiedenis en de uitbreiding van De Lakenhal met de daarbij behorende tijdsbeelden. Mooi geworden, al zeggen we het zelf! U kunt de film [hier](#) bekijken.

**Een afbeelding uit de Beeldbank
Steenschuur voor de buskruitramp**

Hoe zag het Steenschuur er uit vóór de buskruitramp van 1807?

Uiteraard zijn er geen foto's van beschikbaar. Maar er is wel een pentekening, waarvan we overigens de maker niet kennen.

Zonder te weten hoe waardevol deze tekening zou zijn na de verwoesting, heeft de tekenaar de situatie rond 1800 in beeld gebracht. Vooraan is de Nieuwsteegbrug zichtbaar. Daarachter een rij grachtenpanden, waar later het Kamerlingh Onnesgebouw is neergezet. Op de achtergrond is de toren van de Heilige Lodewijkkerk te zien, die tijdens de buskruitramp in gebruik was als Saaihal. Bijzonder is dat de toren bij de ontploffing niet is ingestort.

Wie de foto vergroot (fotonummer #5521 in de HVOL-Beeldbank) ziet meer details. Zo is de brug zichtbaar over het grachtje dat nu Langebrug heet.

De verst weg liggende brug is de Groene brug.

Zoeken op de beeldbank? www.beeldbankhvol.nl

Vacature

De Historische Vereniging Oud Leiden (HVOL) zoekt per maart 2023 een voorzitter.

Profiel van de voorzitter

- Heeft een levendige interesse in de stad en haar historie.
- Staat pal voor de historische en erfgoedbelangen van de stad.
- Heeft ruime bestuurlijke en leidinggevende ervaring; is een teamspeler en geen solist.
- Heeft een uitgebreid netwerk in het Leidse en is zichtbaar in de stad (op bijeenkomsten, recepties en dergelijke).

- Is in staat ook nieuwe en/of andere doelgroepen te betrekken bij activiteiten van de vereniging.
- Is een bindende figuur.
- Is energiek en voortvarend.
- Is contactueel en verbaal sterk.
- Heeft gevoel voor humor en kan relativeren.
- Heeft voldoende tijd.
- Is lid van de HVOL (of is bereid dat te worden).

De HVOL streeft naar een inclusief bestuur.

De procedure

Hebt u belangstelling, stuur dan uw motivatie en cv naar de voorzitter van de selectiecommissie via selectiecommissie@oudleiden.nl. Graag reageren voor 1 september 2022.

HVOL-leden die de selectiecommissie willen wijzen op een geschikte kandidaat voor het voorzitterschap kunnen een berichtje sturen naar hetzelfde e-mailadres.

Na afloop van de reactietermijn volgt een selectieprocedure, waarna het bestuur van de HVOL een kandidaat voordraagt tijdens de Algemene Ledenvergadering in maart 2023.

De vereniging

De Historische Vereniging Oud Leiden heeft een strategische agenda, waarmee de vereniging wil voortbouwen op de stadsvisie *Stad van Ontdekkingen* waarin (historische) cultuur een dragende pijler is voor ontwikkeling. Historie is niet alleen een uiterlijk kenmerk van de stad, maar moet een krachtig leidend beginsel van de verdere ontwikkeling van de stad zijn. Het gaat hierbij om zowel het fysieke en gebouwde als het immaterieel erfgoed. Door deze levend te houden, beleven we het verleden in het heden.

Gezocht: voorzitter en secretaris voor de Commissie Beeldbank

Aangezien de voorzitter van de Commissie Beeldbank binnenkort na meer dan 10 jaar zijn functie neerlegt en de secretaris van diezelfde commissie min of meer tegelijkertijd naar elders in het land verhuist, is het bestuur van de Historische Vereniging Oud Leiden naarstig op zoek naar kandidaten die interesse hebben in deze twee binnenkort vrijvallende functies.

De Beeldbank telt pakweg 25 vrijwilligers die zich grotendeels bezighouden met het beheer van vele duizenden foto's van oud Leiden. Van de nieuwe secretaris en met name de voorzitter wordt verwacht sturing te geven aan de commissie met oog voor lopende projecten, nieuwe initiatieven en goede externe contacten. Enige ervaring met leidinggeven wordt als een pre beschouwd. Belangstellenden kunnen reageren d.m.v. een e-mail naar secretaris@oudleiden.nl

Historische kalender 2022 - Augustus **Lammenschansweg**

De hier afgebeelde tram werd in de volksmond de kleine Boedapester genoemd naar de stad waar de oorspronkelijk tramstellen gebouwd werden. Deze tram, de A514, werd volledig in Nederland gebouwd. Op het grotendeels onbebouwde traject

tot aan de Zilverfabriek in Voorschoten konden de trams hoge snelheden bereiken. Dit traject werd dan ook wel de Racebaan genoemd. Op de achtergrond de Petruskerk uit 1936. Aan de rechterkant staan de huizen van de De Sitterlaan.

Erfgoed Leiden Vondst van de Week

Leiden in het zonnetje: historische zonwering

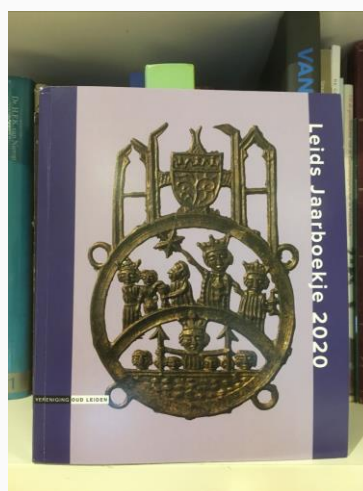
Nu de zomer is begonnen en het kwik weer begint te stijgen, vragen we ons af in deze tijd van klimaatverandering en hittestress: hoe hield men het vroeger koel? Hoe bleef de zon uit de winkelpuien van de Haarlemmerstraat of uit de voorkamers aan de grachten? De verschillende soorten van zonwering bepaalden het stadsbeeld van Leiden. De foto's in onze beeldbank getuigen daarvan. En we treffen nog steeds resten aan van historische zonwering: van buiten-jaloezieën tot veranda's. [Lees verder](#)

Cadeaulidmaatschap

Maak iemand voor een jaar lid van onze vereniging. Het nieuwe lid kan na dat jaar beslissen of het lidmaatschap voortgezet moet worden of niet.

Prijs: 25 euro

Bestellen: info@oudleiden.nl.

Verkrijgbaar via de HVOL

De onderstaande boeken en publicaties zijn verkrijgbaar bij de HVOL. Het 'HVOL-winkeltje' is een activiteit van de Commissie Promotie, Uitvoering en Ondersteuning. Willem Hogendoorn en Bart Devilee zorgen ervoor dat de boeken na bestelling kunnen worden afgehaald of (indien binnen de Leidse regio) aan huis worden bezorgd. Er zijn drie betalingsmogelijkheden: bedrag overmaken naar de bankrekening van de HVOL, contant of via pinbetaling. Belangstelling? Stuur een mail naar: winkeltje@oudleiden.nl

Voor een compleet overzicht van het aanbod zie Beschikbare Publicaties op de HVOL-website.

**Esther Mourits: Een kamer gevuld met de mooiste boeken;
De bibliotheek van Johannes Thysius (1622-1653)**

HVOL-ledenprijs: € 25,00 (winkelprijs € 29,50).

Bestellen:

winkeltje@oudleiden.nl

Op zijn sterfbed nam de Leidse jurist Johannes Thysius een beslissing die hem onsterfelijk zou maken. Hij liet een testament opstellen waarmee hij zijn belangrijkste bezit, een bibliotheek met enkele duizenden boeken, naliet aan de wetenschap. Thysius had kosten noch moeite gespaard met het verzamelen van boeken over alle mogelijke onderwerpen van studie en meende dat zijn overlijden geen einde mocht maken aan dit levenswerk. Enkele jaren na zijn dood kon op het Rapenburg de Bibliotheca Thysiana worden geopend, de eerste door een privéverzamelaar gestichte publieke bibliotheek in de Nederlanden. In dit boek beschrijft Esther Mourits de ontstaansgeschiedenis van de collectie. Esther Mourits studeerde Geschiedenis in Utrecht. Ze is verbonden aan de Universiteit van Leiden, waar ze promoveerde op de collectie van Johannes Thysius. Met *Een kamer gevuld met de mooiste boeken* verschijnt haar promotieonderzoek in boekvorm.

Historische Canon van Leiden

HVOL-ledenprijs: € 12,50 (winkelprijs € 15,00).

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Leiden heeft een rijke geschiedenis. De Historische Canon van Leiden doet in kort bestek de hoofdlijnen van de geschiedenis van Leiden en de hoogte- en dieptepunten daarin, uit de doeken. Het is basiskennis over de stad die iedere bewoner en bezoeker van Leiden eigenlijk zou moeten (willen) hebben. Het boek is zowel in een Nederlandstalige als in een Engelstalige versie beschikbaar, ideaal voor uw buitenlandse familieleden en vrienden!

Rudie Kagie, Jantjes van Leiden, Het verhaal van de Kweekschool voor Zeevaart

HVOL-ledenprijs: € 10,00 euro (winkelprijs € 15,00).

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Dominee Abraham Rutgers van der Loeff was zijn tijd ver vooruit toen hij in 1855 het plan voor een Kweekschool voor Zeevaart in Leiden lanceerde, bedoeld om 'vagebonderende straatjongens' in Leiden zicht op een betere toekomst te bieden. In 1986 publiceerde Kagie al over geschiedenis van de Kweekschool voor Zeevaart in Leiden. De versie anno 2017 behelst een verdieping van de eerder uitgevoerde studie. Kagie raadpleegde hiervoor de dagboeken van Rutgers van der Loeff en stuitte op allerlei bronnen die niet eerder voor publicaties werden gebruikt. "De geschiedenis van de Kweekschool voor Zeevaart is veel boeiender dan ik me dertig jaar geleden realiseerde", aldus Kagie.

Bruggenboek Leiden

HVOL-ledenprijs: € 5,00.

Bestellen: winkeltje@oudleiden.nl

Lange tijd heeft Leiden 88 bruggen over de singels in de binnenstad gehad. Door de Singelparkroute zijn er enkele bruggen bijgekomen. In 1983 is er een boek uitgegeven over deze 88 bruggen, namelijk 'Bruggenboek Leiden'.

Hierin staan alle brugnamen met afbeelding en alle technische gegevens. U moet hierbij denken aan: type brug, doorvaarwijdte, doorvaarhoogte, alsmede de plaatsaanduiding en het bouwjaar. Er zijn nog enkele (gebruikte) exemplaren van dit boek beschikbaar, die voor een uitverkoopprijs van 5 euro worden aangeboden. Wees er dus snel bij.

Bedrijfsleden

De onderstaande bedrijven zijn bedrijfslid van de Historische Vereniging Oud Leiden.

Heeft u ook een bedrijf met een warm Leids hart en met respect voor de Leidse geschiedenis? Dan is het ondersteunen van de Historische Vereniging Oud Leiden echt iets voor u. Neem contact op met promotie@oudleiden.nl en we vertellen u er alles over.

Bedrijfsleden

Barthen
KEUKEN DESIGN CENTER

rijksmuseum
boerhaave

van cleef

Kwik
Events & Relatiemarketing

serviceflat
SCHOUWENHOVE
Vorstelijk wonen

mborijn//land

Schulpen
Schuim

STICHTING WERK &
ONDERNEMING

Akerboombouw BV

Alrijne Zorggroep

Barthen Keuken Design Center

Barthen Rioleringswerken BV

Stichting Beheer Begraafplaats Rhijnhof

Rijksmuseum Boerhaave

Breedveste BV

Buik en Van der Horst, gerechtsdeurwaarders

Grandcafé De Burcht

Burgy Klassiek Bouwen

Van Cleef Holding

Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden

Du Prie bouw & ontwikkeling BV

Stichting Het Eva van Hoogheveen-Hofje

Juwelier De Gunst

firma W.P. Hartwijk en Zoon

HBK fiscalisten_accountants_expert consultants

Stichting Hof Meermansburg

Hooglandse Kerk

Hoppezak Kledingverhuur

Kwik Events & Relatiemarketing

La Gro Geelkerken advocaten

LEK® makelaars en taxateurs

Macropa BV

Gies- en Schilderwerken Van Muiden BV

Stichting Pieterskerk Leiden

Prima Management

Primavera Pers

PROO Leiden-Leiderdorp

Rabobank Leiden-Katwijk

Hoogheemraadschap van Rijnland

MBO Rijnland

De Ruyter de Wildt en De Vroom, advocaten

Schulpen Schuim BV

Serviceflat Schouwenhove

Sociëteit Amicitia

Boutique Hotel Steenhof Suites

Teekens Karstens, advocaten en notarissen

De Tuin van de Smid

Universiteit Leiden

Van der Valk Hotel Leiden

Museum Volkenkunde

Walburg Pers

Stichting Werk & Onderneming

Stichting Zeven Leidse Hofjes

Tandartsenpraktijk Zoeterwoudsesingel

Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid

AKERBOOMBOUW

